

Rapport 2023:2

Länsstyrelsen
Stockholm

Med skogen som mötesplats

Handlingsplan 2022–2025

För mer information kontakta
Länsstyrelsens enhet för landsbygdsutveckling
Tfn: 010-223 10 00

Foto omslag: Mostphotos

Utgivningsår: 2023

ISBN: 978-91-7937-205-7

Du hittar rapporten på vår webbplats www.lansstyrelsen.se/stockholm

Innehåll

Med skogen som mötesplats – dialog och utveckling i Stockholms län	4
Gemensamt genomförande	4
Framtagande av åtgärder	5
Åtgärder 2022–2025	6
Övergripande behov	7
Skogen i samhällsplaneringen.....	8
Hållbart skogsbruk.....	10
Stockholm som marknad.....	12
Värdeskapande besök i skogen	14
Uppföljning och fortsättning	16

Med skogen som mötesplats – dialog och utveckling i Stockholms län

Denna handlingsplan är en del av Stockholms läns skogsstrategi och gäller för åren 2022–2025. *Med skogen som mötesplats* (R2021:28) publicerades 2022 och beskriver syfte och vision för arbetet. Den innehåller övergripande och specificerade mål inom fyra insatsområden som åtgärderna i handlingsplanen ska bidra till.

Skogsstrategin för Stockholms län tar avstamp i det nationella skogsprogrammet och bygger på regionala förutsättningar, intressen och behov. Skogsstrategin ska vara ett stödjande dokument för de aktörer som vill verka för det övergripande målet om en livskraftig skogsnäring, ett aktivt mångbruk med hållbarhet och tillväxt i fokus och skogar som är tillgängliga för alla. Syftet med den regionala skogsstrategin, tillsammans med handlingsplanerna, är att gemensamt underlätta för samverkan och ökad kunskap i länets skogliga frågor samt visa på möjligheter och förändringsbehov.

Visionen för strategin är *Med skogen som mötesplats – dialog och utveckling i Stockholms län* och innefattar bred dialog, samverkan, engagemang och erfarenhetsutbyte mellan markägare och andra med intresse för skogen.

Strategins fyra insatsområden är: Skogen i samhällsplaneringen, Hållbart skogsbruk, Stockholm som marknad samt Värdeskapande besök i skogen. Åtgärderna inom insatsområdena ska tillsammans bidra till önskad utveckling av skogen utifrån länets förutsättningar och med skogens viktiga roll i fokus. Det gäller för såväl landsbygdsutveckling, jobb och tillväxt som klimat, natur- och kulturmiljövärden, rekreation och friluftsliv.

Gemensamt genomförande

Hur väl skogsstrategins mål kommer att nås är beroende av vad länets invånare, skogsägare, organisationer, företag och myndigheter gör. Vi kan alla vara med och bidra.

I den här handlingsplanen presenteras åtgärder som Länsstyrelsen Stockholm, Skogsstyrelsen, LRF Mälardalen, Region Stockholm, Naturskyddsföreningen Stockholms län, Mellanskog och Friluftsförbundet Region Mälardalen planerar att genomföra under 2022–2025. Därtill lyfts behov som framkommit i dialog med andra aktörer i framtagandeprocessen för strategin och handlingsplanen. Dessa är tänkta att inspirera även andra aktörer till aktiviteter, exempelvis kommuner.

Foto: Mostphotos.com

Strategi och handlingsplan kommer inte med finansiering. Större effekt nås genom samverkan inom våra befintliga uppdrag samt kompletteringar med begränsade sökta medel inom vissa specifika områden. Fokus för handlingsplanen är att hitta synergier med och mellan befintliga uppdrag. Utifrån finansiella förutsättningar är Länsstyrelsens roll i förhållande till styrgruppen att leda processen för genomförandet, där samverkan och erfarenhetsutbyte är centrala delar.

Framtagande av åtgärder

Målen i strategin är vägledande för handlingsplanens åtgärder. Handlingsplanen är utformad tillsammans med relevanta aktörer i länet för att fånga upp aktuella behov av åtgärder. Skogsstrategins dialogträffar, remisshanteringen av strategidokumentet samt workshops för framtagande av handlingsplanen har bidragit till innehållet. Handlingsplanen är samordnad med handlingsplanen för friluftsliv i Stockholms län, det gäller särskilt insatsområdet Värdeskapande besök.

Aktörer som berörs av respektive insatsområde har deltagit i workshops för framtagandet av handlingsplanen och bidragit med både pågående och önskvärda åtgärder och aktiviteter. En workshop har specifikt handlat om jämställdhet i skogen. Underlaget till handlingsplanen har bearbetats av en projektgrupp samt en referensgrupp med representanter från olika avdelningar på Länsstyrelsen Stockholm. Utgångspunkten är ett regionalt sammanhang, med beaktande av Stockholms läns potentiella roll för skogsnäringen i hela landet. För varje insatsområde presenteras åtgärder som gemensamt har tagits fram och prioriterats av styrgruppens organisationer.

Åtgärder 2022–2025

Strategin och handlingsplanen utgår ifrån de båda nationella jämställda målen för skogen. Samhället måste göra avvägningar mellan olika intressen samt uppfylla alla tre aspekter av hållbarhet. Handlingsplanen fokuserar på möjliga vägar framåt i form av åtgärder som aktörerna är överens om.

Åtgärderna speglar hur sammanvävda skogens olika delar är och att behoven av åtgärder är liknande i flera insatsområden. Åtgärderna löper över flera år och kan i vissa fall återkomma i nästa handlingsplan. Åtgärderna är formulerade för att bidra till en förändringsprocess och nå insatsområdets målsättning. Det innebär exempelvis att en del av åtgärderna för att nå mål för klimat och biologisk mångfald sker via ekonomiska incitament.

Konkreta aktiviteter för åtgärderna finns sammanställda i en aktivitetsplan under varje insatsområde, som även utgör verksamhetsplan för arbetet. Planen kommer att finnas tillgänglig på Länsstyrelsen Stockholms webbplats.

Foto: Länsstyrelsen.

Övergripande behov

Genomgående, inom alla insatsområden, har ett återkommande behov uttryckts om att samhället på alla nivåer behöver förstå mer av vad skogen är och innebär med alla dess målkonflikter. Det gäller inte minst med tanke på att Stockholms län är ett av Sveriges minsta län till ytan men med den största befolkningen. Goda förutsättningar för befolkningstillväxt och regional utveckling behöver säkras samtidigt med förbättringar för miljö och invånarnas hälsa. Minskad klimatpåverkan behöver kombineras med ökad tillgänglighet till skogen, ekonomisk tillväxt samt skogens klimatanpassning och bidrag till den gröna omställningen.

Samverkan och dialog mellan berörda aktörer i länets skogssektor är avgörande för strategins genomförande och framgång. Hur skogen nyttjas och brukas behöver utvecklas. Det finns behov av bredare kunskap om allemansrättens rättigheter och skyldigheter. Befolkningens tillgänglighet till skogen behöver säkras samtidigt som markägarens och skogens behov tillgodoses. Vi behöver värna ekosystemet, de gröna lungorna och sammanhängande områden där människor trivs och arter förflyttar sig. Affärsmodeller som främjar mångbrukande och gynnande av skogens värden behöver utvecklas. Det förutsätter förändringsprocesser med behov av resurser och arbete av såväl enskilda som organisationer och myndigheter.

Det finns behov av förbättrat kunskapsläge om nuläge och lämpliga åtgärder utifrån ett jämställdhets- och jämlikhetsperspektiv i skogen i Stockholms län. Det har koppling till länets övergripande mål om en livskraftig skogsnäring, ett aktivt mångbruk med hållbarhet och tillväxt i fokus och skogar som är tillgängliga för alla. Lika rättigheter och inflytande över skogen och dess tillgänglighet är därmed ett mål i sig. Handlingsplanens föreslagna åtgärder förväntas ge inspel till fortsatt arbete.

Gemensamt för samtliga åtgärder som presenteras är att:

- Hitta synergier inom befintliga arbeten och uppdrag på regional och lokal nivå.
- Samverka och uppnå erfarenhetsutbyte mellan skogsstrategins organisationer och kommuner i skogliga frågor.

Skogen i samhällsplaneringen

MÅL: I Stockholms län tas skogens värden och funktioner tillvara i samhällsplaneringen genom en konstruktiv och inkluderande dialog.

Dialog och möjlighet till samverkan är avgörande för möjligheten att värna skogens värden och funktioner i samhällsplaneringen. Det omfattar även att säkerställa allmänhetens tillgång till skogen och att möjlighet till aktivt brukande bibehålls. Offentliga aktörer har dessutom en viktig uppgift att tillhandahålla mark för friluftsliv, rekreation och naturturism. I det arbetet ingår att göra avvägningar mellan olika intressen. För en beskrivning av insatsområdet Skogen i samhällsplaneringen se *Med skogen som mötesplats*.

ÅTGÄRDER

1. Bidra till gemensam kunskapsutveckling på kommunal, regional och nationell nivå i arbetet med fysisk planering enligt PBL så att skogens värden, även under förändrade förutsättningar, kan tillvaratas i samhällsplaneringen.
2. Genomföra kunskapshöjande insatser och utbildningar för länets region- och kommunpolitiker om skogens ekonomiska, sociala och ekologiska värden.
3. Samverka med relevanta aktörer och grupper i utformning och genomförandet av strategier, planeringsprocesser och utredningar.
4. Verka för att kommuner avsätter resurser för skötsel, drift och underhåll samt skydd av offentligt ägd såväl som privatägd skog.

EXEMPEL PÅ AKTIVITETER

- Stötta kommunerna till att föra dialog med exploatörer för att öka förståelsen för biologisk mångfald, varför skog och träd ska sparas och hur tätortsnära skog ska skötas.
- Via lämpliga nätverk bidra till underlag för strategier, planprocesser och utredningar genom bland annat att sprida befintliga initiativ av kommunala strategiska arbeten, exempelvis Järfälla trähusstrategi.
- Bidra med skogsstrategiperspektivet i nya RUF2050.
- Inom befintliga nätverk och framtida samverkan lyfta behovet till strategisk nivå om behov av avtal mellan kommun, markägare och besöksnäring vid friluftsliv på annans mark.

Foto: Mostphotos.com

Hållbart skogsbruk

MÅL: Skogsbruket i Stockholms län bidrar till växande och lönsamma företag som levererar ökad klimatnytta och ett variationsrikt skogslandskap för skogens ekosystemtjänster.

I länet finns olika typer av skog med skilda förutsättningar för skogsbruk och möjligheter till anpassning av skogsbruket. Hur våra skogar brukas har en stor påverkan på miljön och klimatet. Den enskilde skogsägaren har ett stort utrymme att avgöra mål och inriktning i brukandet av skogen, inom ramarna för gällande lagstiftning. Insatsområdet hanterar incitament, metoder och lärande för hållbart skogsbruk. För en beskrivning av insatsområdet Hållbart skogsbruk se *Med skogen som mötesplats*.

ÅTGÄRDER

1. Bidra med underlag och strategiskt stöd för att främja skogens ekosystemtjänster.
2. Utveckla gemensamt lärande inom klimat, biologisk mångfald och affärsmodeller för ett hållbart, resilient och aktivt brukande med ökad produktion av skog i länet.
3. Bidra till ett aktivt skogsägande – för alla skogsägare.
4. I samverkan verka för viltpopulationer i balans med foderresurserna.

EXEMPEL PÅ AKTIVITETER

- Bidra med underlag för ökad kunskap om kolförråd och kolsänka i skog och mark i Stockholms län.
- Nå ut med utbildningsmaterial till maskinförare och entreprenörer för alternativa skötselmetoder och hyggesfritt skogsbruk.
- Ett möte för att initiera ett aktivt nätverkande för unga, kvinnliga skogsägare. I samband med mötet sprida goda exempel från andra delar av Sverige.
- Pilotprojekt i länet för att utveckla metoder för helhetsgrepp kring viltskador.

Bilden visar en aktiv skogsägare i norra delen av länet. Projektet Välkommen till min skog är ett initiativ för att erbjuda alla som vistas i skog och mark en möjlighet att fördjupa sina kunskaper om svenskt familjeskogsbruk.
Foto: Mia Lewell/Mellanskog.

Stockholm som marknad

MÅL: Baserat på skogens värden erbjuder Stockholm en marknad för innovativa och hållbara varor och tjänster samt en attraktiv arbetsmarknad.

Stockholms potential som marknad och plats för innovationer tas tillvara för omställning till ett biobaserat samhälle. Potential finns för avsättning av produkter och tjänster från hela Sveriges skogar. Offentliga aktörer som kommuner är viktiga föregångare och skapar möjligheter och förutsättningar för lönsamma skogsföretag och fler arbetstillfällen i länet. Insatsområdet hanterar affärsmodeller för hållbart brukande av skogen samt behovet av att öka attraktiviteten för arbete inom skogsnäringen. För en beskrivning av insatsområdet Stockholm som marknad se *Med skogen som mötesplats*.

ÅTGÄRDER

1. Genom samverkan främja utvecklingen av marknadsplatser utifrån länets förutsättningar för mångbruk av skogen.
2. Underlätta för ökad användning av råvaror från skogen och skapande av långlivade produkter som exempelvis byggande i trä.
3. Verka för att jämställdhetsarbetet ligger på en strategisk nivå hos företag med koppling till skogens värdekedjor i länet.
4. Inspirera till skogliga yrkesval och verka för att företag inom skogssektorn är attraktiva arbetsgivare med möjlighet att göra karriär på lika villkor för alla.

EXEMPEL PÅ AKTIVITETER

- Undersöka och sprida modell för hur skogsägare kan få ersättning för ekosystemtjänster som stärker skogens värden och skapar förutsättningar för företagande och ett attraktivt län.
- Ta fram underlag för kolbalanser och hur mycket som kan bindas i byggnader.
- Samverka med offentliga skogsägare för att tillsammans skapa möjligheter för marknader för lokalt virke som skapar mervärden i länet.
- Lyfta behovet av skogsutbildning i länet.

Foto: Länsstyrelsen Stockholm

Värdeskapande besök i skogen

MÅL: Skogen bidrar till besöksnäring, kunskap om skog och skogsbruk samt utveckling på landsbygden. Den tätortsnära skogen är en särskilt värdefull resurs som är tillgänglig för länets invånare.

Den tätortsnära skogen är en särskilt värdefull resurs som är tillgänglig för länets invånare. Förutsättningar för ett hållbart nyttjande av skogen skapas genom att besöken fördelas på fler platser och görs tillgänglig för många, samtidigt som allemansrätten följs. Natur- och kulturmiljöupplevelser, rekreation, jakt och friluftsliv kan samexistera med ett aktivt, lönsamt och ansvarsfullt brukande av skogen. Det kan bidra till företagande och landsbygdsutveckling. Ambitionen är att olika intressen i skogen kan samexistera och att intressekonflikter kan förebyggas. För en beskrivning av insatsområdet Värdeskapande besök i skogen se *Med skogen som mötesplats*.

ÅTGÄRDER

1. Öka och sprid kunskapen om värdet av skogsbesök. Det har koppling till folkhälsa, hållbart besökande samt vad allemansrätten och skogsbruk innebär. Men omfattar även skogens betydelse för ekosystemen och klimatet.
2. Uppmuntra till forum för samverkan med fokus på strategiska tillväxt- och besöksnäringsspörsmål kopplat till natur och friluftsliv för skogens olika värden.
3. Bidra till att introducera skogen och friluftsliv för fler och nå de som normalt inte kommer ut i skogen.
4. Bidra till ökad tillgänglighet i och omkring skogen samt ett ökat och diversifierat friluftsliv till fler platser.

EXEMPEL PÅ AKTIVITETER

- I samverkan sprida befintligt material om allemansrätten i syfte att nå fler målgrupper.
- Inspirera kommunerna till att på ett systematiskt och organiserat sätt lyfta friluftslivsfrågorna.
- Få ut fler människor i naturen genom naturguider i reservat, anpassat efter kollektivtrafiken.
- Utveckla den tillgänglighetsklassificering som finns i Länsstyrelsens naturreservat. Gör den möjlig för fler förvaltare att använda.

Foto: Mostphotos.com

Uppföljning och fortsättning

Utgångspunkten är att handlingsplanerna ska bidra till att målen i strategin kan nås. Arbetet med Stockholms läns skogsstrategi planeras fortgå i Länsstyrelsen Stockholms regi i samarbete med styrgruppens organisationer. Handlingsplanen sträcker sig över fyra år men åtgärder och aktiviteter kan sträcka sig längre fram i tiden. Ytterligare åtgärder och aktiviteter krävs för att nå målen i skogsstrategin och dessa kommer att utvecklas löpande.

För att ge lägesbilder av åtgärdernas bidrag till strategins mål görs uppföljning med hjälp av bland annat indikatorer, utvärdering av aktiviteter samt styrgruppens samlade bedömning. För att ytterligare bidra till lägesbilden finns ambitionen att hålla en återkommande träff med berörda aktörer för att belysa aktiviteter och aktuella ämnen inom skogsstrategins insatsområden. Uppföljningen utgör underlag för eventuell revidering av strategin.

Foto: Mostphotos.com

Länsstyrelsen i Stockholm – en samlande kraft för en hållbar framtid.

Mer information kan du få av
Länsstyrelsens enhet landsbygdsutveckling
Tfn: 010-223 10 00

Rapporten hittar du på vår webbplats
www.lansstyrelsen.se/stockholm